

Motion till riksdagen 2005/06:Ju311

av **Elina Linna m.fl. (v)**

Våld mot funktionshindrade kvinnor och flickor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en utredning av omfattningen och karaktären av våld och sexuella övergrepp mot funktionshindrade kvinnor och flickor samt förslag på åtgärder som kan sättas in för att förebygga och minska våldet.

Motivering

Vänsterpartiet har tidigare motionerat om att tillsätta en bred undersökning för att utreda det våld som män utsätter funktionshindrade kvinnor och flickor för. Socialstyrelsen har nu kommit med en undersökning av våld mot psykiskt funktionshindrade kvinnor *Våld mot kvinnor med psykiska funktionshinder. Förekomst, bemötande och tillgång på stöd* (maj 2005). Undersökningen bekräftar de farhågor som Vänsterpartiet har haft beträffande dessa kvinnors våldsutsatthet. Gruppen av psykiskt funktionshindrade kvinnor verkar vara mer utsatta för våld jämfört med andra kvinnor. Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH) kvinnoprojekt kom i en undersökning fram till att hela 70 % av de kvinnor som kommer i kontakt med psykiatrien någon gång varit utsatta för fysiska eller sexuella övergrepp. Samtidigt så konstaterar Socialstyrelsen att kunskapen och medvetenheten om dessa problem är starkt begränsad och att det leder till att deras behov ofta förbises.

I betänkandet från socialutskottet (2003/04: SoU2) skriver man att man delar motionärernas uppfattning om behovet av ökad kunskap. Man hänvisar till Nationella Råd för Kvinnofrids skrift *När man slår mot det som gör ont* (september 2001) och ser denna som ett första steg mot ökad kunskap. Utskottet utgår vidare från att det arbetet fortsätter och menar därför att motionen i huvudsak är tillgodosedd.

Vänsterpartiet menar att det är positivt att utskottet har uppmärksammat bristen på kunskap, men delar inte bedömningen att problemet redan håller på att lösa sig. I Nationella Rådet för Kvinnofrids mycket översiktliga och kort-

Fel! Okänt namn på

fattade skrift betonar man just bristen på kunskap och inte minst på statistiskt material. Denna brist gör att alla omfattningsbedömningar blir väldigt oprecisa. Det leder till att skillnader mellan olika grupper av funktionshindrade kvinnor förblir ouppmärksammade.

Trots denna skrift från 2001 så kan man i dag konstatera att kunskapsinhämtningen går alldeles för långsamt och att eventuella åtgärder verkar ligga långt fram i tiden. Detta samtidigt som män utsätter funktionshindrade kvinnor för grova övergrepp och våld och kvinnorna har mycket små möjligheter att ta sig ur situationen. Behovet av en komplett utredning av problematiken kvarstår alltså och för varje dag som går fortsätter övergreppen.

I likhet med annat våld mot kvinnor, såväl fysiskt som psykiskt, är även det här våldet ytterst ett uttryck för kvinnors underordning. Problemet existerar överallt. Våldet pågår ständigt, både i det offentliga och i det privata rummet. Kvinnors och barns utsatthet för mäns våld, antingen det gäller misshandel, sexuella trakasserier, våldtäkt, incest eller könsrelaterade och nedsättande uttryck, måste angripas som det samhällsproblem det är. Våldet mot funktionshindrade kvinnor har varit särskilt osynliggjort och därför är okunskapen stor. Det har blivit dags att bryta tystnaden.

Samtidigt som mäns våld och övergrepp mot funktionshindrade kvinnor är en del av kvinnoförtrycket som helhet så finns det ändå betydelsefulla skillnader jämfört med andra kvinnor. En aspekt av detta är graden av beroende. Den funktionshindrade kvinnan som utsätts för övergrepp kan vara beroende av förövaren för att få sina dagliga behov tillfredsställda, såsom mat, sömn, hygien etc. Det kan även vara så att det är förövaren som bistår kvinnan i stora delar av hennes kommunikation med andra, i kontakter med myndigheter, skola, vänner osv.

Förutom den högre graden av beroende så är även hjälpen för den utsatta kvinnan mer svårtillgänglig än för icke funktionshindrade kvinnor. Förutom de vanliga tillgänglighetsproblemen så visar Socialstyrelsen att många kvinnojourer har svårt att ta emot kvinnor med psykiska funktionshinder. Handikappombudsmannen visar också i rapporten *Skydda mot diskriminering. Stärk den enskilda människans rätt* (2003) att kvinno- och brottsofferjourerna har svårt att ta emot kvinnor med andra typer av funktionshinder.

Det verkar även vara så att själva funktionshindret försvårar möjligheten att få en förövare dömd för sitt brott. Vad gäller kvinnor med psykiska funktionshinder så bedöms i alla fall de ofta som mindre trovärdiga än andra kvinnor. Den nya sexualbrottslagen innebär visserligen en skärpning av lagen då förövare som tidigare dömdes för sexuellt utnyttjande nu i stället ska dömas för våldtäkt. Men det löser inte situationen för de som inte blir trodda.

Kommunikationssvårigheter och samarbetssvårigheter kan även det vara något som ytterligare försämrar de utsatta kvinnornas kontakt med rättsväsendet. En fråga som dyker upp i sammanhanget är om etnisk tillhörighet också påverkar möjligheten att bli trodd.

Mot bakgrund av den extremt svåra situation som dessa kvinnor befinner sig i vill därför Vänsterpartiet yrka på att frågan utreds på ett heltäckande sätt. En sådan utredning bör omfatta en statistisk undersökning av övergreppens omfattning som en del. Här bör etniska och sociala snedfördelningar i materi-

Fel! Okänt namn på

alet undersökas. Frågan om övergreppens karaktär bör utredas som en andra del; på vilket sätt skiljer de sig från övergrepp mot andra kvinnor? En tredje del är att se vilka hinder som föreligger för att förövarna ska bli anmälda och åtalade samt vilka brister som finns vad gäller tillgängligheten på tillfälliga boenden för funktionshindrade kvinnor. Slutligen bör utredningen komma med konkreta förslag på hur kvinnornas situation kan underlättas. Från Väns-terpartiets sida så ser vi att behovet av tillfälliga boenden är särskilt akut och att ett minimikrav borde vara att det finns åtminstone en kvinnojour i varje län som har kapacitet att ta emot och hjälpa kvinnor med olika funktionshin-der. För att uppnå det krävs utbildningsinsatser i hur man bemöter kvinnor med olika typer av funktionshinder. Dessutom krävs insatser för att göra jou-nerna tillgängliga för funktionshindrade. Huvudansvaret för en sådan utred-ning bör läggas på Handikappombudsmannen, och representanter från handi-kapprörelsen, Brottsförebyggande rådet, Socialstyrelsen, kvinnojourerna och Rikskvinnocentrum vore självklara experter i en sådan utredning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 20 september 2005

Elina Linna (v)

Ingrid Burman (v)

Kalle Larsson (v)

Ulla Hoffmann (v)

Gunilla Wahlén (v)